

## **СТАНОВИЩЕ**

**на преподавателската и научна дейност на гл. ас. д-р Илинка Сергеева Терзийска, участник в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по: Област на висшето образование: 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление: 3.9. – Туризъм; Научна специалност: Икономика и управление на туризма (Културен туризъм). (ДВ, бр. 61 от 05.08.2016 г.)**

**От Проф. д-р Иван Гатев Марков**

**катедра „Маркетинг и туризъм“, ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“, член на научно жури**

Становището е изготвено на основание на член 4 от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Югозападен Университет „Неофит Рилски“- Благоевград, Решение на ФС на Стопански факултет (протокол №11/ 31.08. 2016 г.) и заповед РД-1281/12 .09. 2016 г. на Ректора на Югозападен Университет „Неофит Рилски“.

### **Общо представяне на получените материали**

Представени са всички изискуеми материали (на хартиен и електронен носител) съгласно Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Югозападен университет „Неофит Рилски“- Благоевград,

### **Биографични данни на кандидата**

Д-р Илинка Сергева Терзийска завършва средно образование в Езикова гимназия в Благоевград. През периода 1993-1998 г. завършва специалност Туризъм в ЮЗУ” Неофит Рилски”. През периода 2006-2008 г. завършва магистратура Английска филология. Работи като учител по английски език, а от 2007-2013 г. асистент по английски език в ЮЗУ. От месец ноември 2013 г. е главен асистент в катедра”Туризъм”. През 2011г. придобива ОНС „ доктор „ научна специалност Икономика и управление(туризъм). Владее английски и гръцки език. Показва добра работа с инструментите на Microsoft Office™ работа с SPSS.

През периода 2009- 2015 г. участва в реализиране на девет проекта. Членува в редица научни организации : Euro-Asia Tourism Studies Association (EATSA) – член на комитета на учредителите; International Association of Cultural and Digital Tourism (IACuDiT; Българска камара за образование, наука и култура (БКОНК).

### Оценка на учебно-преподавателската дейност

Учебно-преподавателската работа на д-р Терзийска е твърде разнообразна. Подготвила и води лекционни курсове по следните дисциплини: Етноложки туризъм; Разработване на маршрути за културен туризъм; Културен туризъм; Управление на проекти в сферата на културата и туризма; Туристическо поведение. За учебната 2016/2017 г. Учебната заетост приравнена в упражнения (годишна) е 450 часа при норматив за ЮЗУ «Неофит Рилски» - 360 часа. Учебната дисциплина Бизнес комуникации ще се води на английски език.

### Оценка на научната и научно-приложната дейност

За участие в конкурса д-р Терзийска е приложил списък на общо **20** публикации, включващи **една монография**, глава от монография, два учебника, шест статии и 10 доклада. Публикациите в съавторство са придружени от разделителни протоколи. Общият обем на научната продукция е 446 с. (табл.1)

#### СПРАВКА

за броя на публикациите по видове, страна и език на публикуване

Табл.1

| Вид на публикацията | Брой публикации | Брой страници | Страна на публикуване |         | Език на публикуване |      |
|---------------------|-----------------|---------------|-----------------------|---------|---------------------|------|
|                     |                 |               | България              | Чужбина | Български           | Чужд |
| Монографии          | 1               | 131           | 1                     | -       | -                   | 1    |
| Глави от книги      | 1               | 14            |                       | 1       | -                   | 1    |
| Учебници            | 2               | 135           | 2                     | -       | 2                   | -    |
| Статии              | 6               | 56            | 4                     | 2       | 3                   | 3    |
| Доклади             | 10              | 110           | 6                     | 3       | 2                   | 7    |
| Общо                | 20              | 446           | 14                    | 6       | 7                   | 13   |

Научната продукция показва, че преобладават монографичните изследвания (32,5%) и учебниците и учебните помагала (30,2%).

Седем от публикациите са самостоятелни включително и монографиите. В пет от тях е първи и в осем втори автор.

Публикационната дейност на д-р Терзийска може да се систематизира в **няколко основни направления:**

- 1. Изследване и класификация на фестивалите за местни продукти, основани на елементите на нематериалното наследство. Изследване на нематериалното наследство на области от Южна България. ( 1.2; 1.4).**

Ключово място заема монографията LOCAL PRODUCTS AND FESTIVALS – THE TOURISM PERSPECTIVE. Изследването е посветено на една сравнително слабо застъпена в научните изследвания област – фестивалите за местни продукти, като вниманието е насочено към туристическото измерение на явлениято.

Първа глава е посветена на местните продукти в качеството им на ресурс за развитие на

фестивален туризъм. Направен е опит за дефиниране на понятието, както и класификация на местните продукти, като за база е използвана класификацията на нематериалното културно наследство на ЮНЕСКО. Втора глава разглежда теоретични въпроси, свързани с концептуализирането на фестивалния туризъм, като е направен библиографски анализ. Извеждат се добрите практики във фестивалната област.

Втората публикация - главата **FESTIVALS FOR LOCAL PRODUCTS IN SOUTHERN BULGARIA: THE PERSPECTIVE OF ORGANIZERS** от книгата *Tourism and culture in the age of innovation* се идентифицират текущите проблеми и тенденции във фестивалите за местни продукти в четири области в Южна България.

В това направление могат да се идентифицират **следните приноси на кандидата:**

- Предложен е модел за класификация на фестивалите за местни продукти, основан на елементите на нематериалното наследство. Разработената типология обогатява както научната литература, така и ориентирани към практиката изследвания.(2.1.)
- Изследвана е фестивалната дейност в четири области на Южна България (с фокус върху темата за местни, традиционни продукти).

## **2. Опазването на културното наследство в архитектурните резервати в България, възможностите които традиционните занаяти предоставят за развитието на туризъм в селските региони, режима за опазване на нематериалното културно наследство на ЮНЕСКО (3.1;3.8;3.9)**

Изяснена е същността на термина „управление на културното наследство”, както и дейностите, които то включва. Прави се сравнителен анализ на управлението на културното наследство в три дестинации, които се отличават със значителен културен ресурс (3.1.). Разгледано е мястото на занаятите в системата от елементи на нематериалното наследство и на база на моделите на Пайн и Гилмор (икономика на преживяванията) и Грег Ричардс (креативен туризъм) са идентифицирани различните форми, в които традиционните занаяти могат да присъстват в туристическото предлагане (3.8.).

## **3. Изследване потенциала на алтернативните форми на туризъм в България, с ясен фокус върху екологичния, културния и селския туризъм; Културни маршрути и коридори ( 1.3.;3.2.;3.5.).**

Учебникът «Маршрути за културен туризъм» предназначен за студенти, обучаващи се в професионално направление «Туризъм», но би могъл да се ползва като ръководник и от предприемачи в сферата на туристическата индустрия.. Макар да отчита многообразието от ресурси за културен туризъм, фокусът е поставен върху културното наследство в неговите две основни прояви – материално и нематериално. Разглеждат се особености на организираните пътувания в сферата на културния туризъм.(1.3.)

Отделено е специално внимание на развитието на форми на алтернативен туризъм в защитените територии под NATURA 2000 в планинските области в България.(3.2.)

Представен е маршрутът и основните точки през които преминава културният коридор, както и културно-историческите пластове, които могат да бъдат открити по неговото

направление. Направен е анализ на националните системи за опазване на нематериалното културно наследство в страните, през чиято територия преминава коридорът. (3.5.)

**Приноси:**

- Учебникът „Маршрути за културен туризъм” разширява и надгражда една специфична ниша в литературата, като допълва изданията, посветени на туроператорската и агентска дейност;

**4. Кулинарен и винен туризъм**

Изследвани са практиките на ресторанти в Югозападна България по отношение на изграждането на здравословна хранителна среда, като се обръща специално внимание на факторите, които оказват влияние. Идентифицират се представите за традиционна кухня на заетите в ресторантьорския бизнес и се оценява значението, което те придават на основните характеристики (2.5.; 2.6.; 3.4;)

Изследва се развитието на винения туризъм в България, като се прави опит да идентифицират основните недостатъци и да предложат начини за преодоляването им. В сравнение с водещите страни производители в Европа, България сериозно изостава в производството на вина със ЗНП и ЗГУ, липсва маркетингова дейност (включително реклама) на винения туризъм в България.(3.3.)

Анализира се производството на вина от местни сортове грозде по поречието на река Струма и значението им за развитието на винен туризъм. Проведеното проучване показва, че местните вина са по-скоро пренебрегвани от производителите. Незадоволителна е оценката за дейността на институциите, отговорни за развитието на винен туризъм, който е пряко зависим от състоянието на инфраструктурата, обучените кадри и специалисти, и популярността на местните сортове.(3.6.)

Представена е рамка за бенчмаркинг на дестинации за винен туризъм, Идентифицирани са редица проблеми, които възпрепятстват развитието на винен туризъм в България: твърде малък брой функциониращи винарни (включително такива, предлагащи винен туризъм), малък дял на вина със ЗНП, неефективно работно време на винарните по отношение посрещане на туристи, малък дял на био вина, недостатъчни допълнителни услуги.(3.10.)

В това направление се открояват компетенциите на кандидата.

**Могат да се отделят следните приноси:**

- Допълнен и осъвременен е моделът на Гец и Браун (2006) за бенчмаркинг на винарски региони.. Моделът е апробиран по отношение на първата група показатели – „Същински продукт на винения туризъм / Core wine product”, като предложената методика за оценка има както теоретична, така и практическа стойност, с оглед превръщането на бенчмаркинга на винени дестинации в систематичен процес;
- Изследвано е предлагането на винен туризъм в България. Проучването, което обхваща както винарните, така и винените турове, предлагани от туристически агенции, допълва информацията за развитието на винения туризъм в България, която към този момент е изключително оскъдна.

В приложена справка са посочени 11 документираны цитирания, осем от които в

чужбина, което е признак за научните достойнства на продукцията на д-р Терзийска.

### **Критични забележки и препоръки към кандидата**

Да разшири публикационата дейност, свързана с обучението на студентите (учебници и учебни помагала).

### **Заклучение**

Документите и материалите, представени от гл. ас. д-р Терзийска отговарят изцяло на изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото приложение (ППЗРАСРБ), Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Югозападен Университет “Неофит Рилски”.

Общата оценка на критериите и показателите за учебна и научно-изследователска дейност е положителна. Предоставената справка показва, че са изпълнени задължителните минимални изисквания за заемане на академичната длъжност „Доцент“ в Югозападен Университет “Неофит Рилски”, което ми дава основание да изразя изцяло положително отношение (ДА) по кандидатурата на гл. ас. д-р Илинка Сергева Терзийска за получаване на академичната длъжност „Доцент” по Професионално направление: 3.9. – Туризм, Научна специалност: Икономика и управление на туризма (културен туризъм).

11.11.2016 г.  
Гр. Велико Търново

Изготвил:

( Проф. д-р Иван Марков)